

ГРОМАДСЬКА РАДА ДОБРОЧЕСНОСТІ

вул. Механізаторів, 9, м. Київ, 03109

<https://grd.gov.ua>

Затверджено
Громадською радою доброчесності
27 квітня 2017 р.

ВИСНОВОК

про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Бондаря Сергія Володимировича критеріям доброчесності та професійної етики

Проаналізувавши інформацію про **Бондаря Сергія Володимировича**, який є суддею Вищого господарського суду України (далі – Кандидат), Громадська рада доброчесності виявила дані, які дають підстави для висновку про невідповідність Кандидата критеріям доброчесності та професійної етики.

1. Щодо невідповідності Кандидата критеріям професійної етики

У 2005 році Кандидат, перебуваючи на посаді заступника голови Київського апеляційного господарського суду, брав участь у конфлікті, пов'язаному з реприватизацію ВАТ “Нікопольський завод феросплавів”. При цьому фактичним опонентом Кандидата у цьому публічному конфлікті був інший представник судової влади - виконувач обов'язків голови Вищого господарського суду Микола Хандурін.

Судовий розгляд апеляційної скарги Генеральної прокуратури та Кабінету Міністрів про визнання незаконною приватизації пакета акцій ВАТ “Нікопольського заводу феросплавів” подавався представниками уряду, як *“справедлива державна справа, спрямована на те, щоб повернути країні украдені в неї гроші”*. Проте поінформованою частиною суспільства конфлікт сприймався, як боротьба олігархічних фінансово-промислових груп за економічно привабливий об'єкт. *“У конфлікті були втягнуті представники найрізноманітніших політичних й економічних сил, практично всі*

засоби масової інформації, і навіть іноземні фінансово-промислові групи. Суперечка двох вітчизняних кланів перетворилася в скандал міжнародного масштабу”(Нікопольське протистояння. Фінал? // Українська правда, додаток [1](#)).

Конфлікт широко висвітлювався в пресі, відповідна інформація є у відкритих джерелах. («Рахую до трьох...» // День, додаток [2](#)). Кандидат взяв участь у прес-конференції, яка була організована групою «Приват». Організатори прес-конференції заявили, що її темою є *“ситуація навколо судового розгляду законності приватизації Нікопольського заводу феросплавів”*. У відповідь, прес-конференцію провів Микола Хандурін, який оцінив дії Кандидата як *“Грубе порушення судової етики”*.

Відповідно до п. 2.4 Бангалорських принципів діяльності судді, *“(с)уддя не повинен робити жодних свідомих коментарів, здатних, як можна резонно очікувати, вплинути на результат цієї справи або поставити під сумнів справедливість ходу процесу; суддя так само не повинен робити будь-яких публічних чи інших коментарів, здатних вплинути на справедливість судового розгляду справи стосовно будь-якої особи чи питання”*.

Проте зазначені дії Кандидата мали наслідком втягування у публічний конфлікт представників судової влади. Це, в свою чергу, поставило під сумнів в очах суспільства та світового співтовариства справедливість судового процесу, важливого для авторитету держави, і підірвало довіру до результатів цього процесу.

Відповідно до пунктів 2.1, 2.2 Бангалорських принципів діяльності судді, під час виконання своїх професійних обов'язків суддя не повинен виявляти особистої прихильності, небезсторонності або упередженості. Суддя повинен дбати про те, щоб його поведінка – як у залі суду, так і поза ним – сприяла збереженню і поглибленню переконання суспільства, адвокатів і сторін судового процесу у неупередженості судді й судових органів.

Виступивши на боці однієї зі сторін спору в період судового розгляду справи, Кандидат проявив упередженість. Більше того, Кандидат діяв демонстративно в інтересах прем'єр-міністра України - Юлії Тимошенко. Для стороннього спостерігача конфлікту було очевидно, що Кандидат не тільки має неналежні зв'язки з виконавчою гілкою влади, а й діє під впливом Юлії Тимошенко (Примірка мантиї. Чи повинна виконавча влада керувати суддями? // День, додаток [3](#)).

Подальша кар'єра Кандидата дає обґрунтовані підстави припускати наявність неналежних зв'язків з певною політичною силою. Зокрема, у квітні 2014 р. виконуючий обов'язки Президента України Олександр Турчинов призначив за власною квотою трійку членів Вищої ради юстиції, серед яких був Кандидат.

Громадська рада доброчесності сприймає зазначену інформацію як таку, що свідчить про **невідповідність поведінки судді правилам суддівської етики**. Кандидат в очах розумного спостерігача не виглядає вільним від будь-яких зв'язків, прихильності чи упередження. Це зумовлює негативну оцінку здатності Кандидата приймати незалежні і безсторонні рішення.

2. Щодо невідповідності Кандидата антикорупційним критеріям

Порівняльний аналіз інформації, що міститься у деклараціях Кандидата, та наявних даних щодо витрат і майна Кандидата та членів його сім'ї свідчить про те, що спосіб життя Кандидата не відповідає задекларованим доходам.

У власності Кандидата та членів його сім'ї перебуває значний комплекс нерухомого майна, зокрема:

- 1) квартира площею 33.7 кв.м. у м. Києві, яку Кандидат з 2014 року вказує у деклараціях як зареєстроване місце постійного проживання;
- 2) квартира площею 239.9 кв.м. у м. Києві;
- 3) квартира площею 45 кв.м. у м. Києві;
- 4) квартира площею 62,2 кв.м. у м. Києві;
- 5) квартира площею 96,2 кв.м. у м. Києві;
- 6) квартира площею 62,2 кв.м. у м. Києві;
- 7) квартира площею 96,2 кв.м. у м. Києві;
- 8) садовий будинок площею 141,4 кв. в селі Михайлівка-Рубежівка Київської області;
- 9) земельна ділянка загальною площею 501 кв.м. в селі Михайлівка-Рубежівка Київської області;
- 10) земельна ділянка загальною площею 493 кв.м. в селі Михайлівка-Рубежівка Київської області;
- 11) садовий будинок площею 136,7 кв.м. в селі Михайлівка-Рубежівка Київської області;
- 12) земельна ділянка загальною площею 1029 кв.м. у с. Крюківщина Київської області;
- 13) земельна ділянка загальною площею 1031 кв.м. у с. Крюківщина Київської області;

- 14) домоволодіння площею 375,9 кв.м.у с. Крюківщина Київської області;
- 15) поверх будинку (дві квартири площею 66,1 та 12,7кв.м.) в м. Ялта, м. Алупка;
- 16) гараж 16 кв.м. у м. Києві.

Зазначене нерухоме майно набуто Кандидатом та членами його сім'ї протягом останніх дванадцяти років.

Відповідно до декларацій Кандидата за 2013-2016 роки (додатки [4](#), [5](#), [6](#), [7](#)), основним джерелом доходів сім'ї Кандидата є його заробітна плата. Розмір доходів сім'ї Кандидата очевидно неспівставний з вартістю майна на час його набуття Кандидатом.

Ураховуючи, що в деклараціях Кандидата не міститься жодних даних щодо доходів отриманих від здавання нерухомого майна в оренду, можна припустити, що все зазначене майно знаходиться повністю на утриманні родини Кандидата. А отже, утримання 9 квартир загальною площею 656 кв.м. та 3 будинків загальною площею 652 кв.м має поглинати більшу частину доходів родини Кандидата.

Зазначені обставини привернули увагу ЗМІ та стали підставою для проведення громадського розслідування (додаток [8](#)). Публічно на запитання про майновий стан Кандидат пояснює: *«Я отримав спадщину, дружина отримала спадщину; я працюю, дружина працює»*

(див. http://24tv.ua/borotba_za_mantiyi_yaki_odiozni_suddi_zmagayutsya_za_mistse_u_verhovnomu_sudi_n790814 за посиланням http://24tv.ua/borotba_za_mantiyi_yaki_odiozni_suddi_zmagayutsya_za_mistse_u_verhovnomu_sudi_n790814).

На адресу Громадської ради доброчесності Кандидат направив повідомлення про себе (додаток 9), де пояснив наступне *“Що стосується публікацій в Інтернеті, щодо майна яке нібито належить мені, повідомляю, що моя дружина у 2012 році отримала спадщину від своєї померлої матері, і відповідно, я не є власником (співвласником) отриманого моєю дружиною у спадщину майна.”*

Громадська рада доброчесності ставить під сумнів такі пояснення Кандидата, виходячи з такого. Кандидат вказує, що володіє земельною ділянкою розміром 1031 кв.м., яка знаходиться у с. Крюківщина Київської області, та вказує дату набуття права - 2008 р. Сусідньою земельною ділянкою розміром 1029 кв.м. володіє дружина Кандидата. На цих земельних ділянках розташований будинок площею 375,9 кв.м., який належить дружині Кандидата, яка дійсно, у 2012 р. отримала його у спадщину від своєї матері. Матір дружини Кандидата набула права володіння будинком у 2005 р. на підставі договору купівлі-продажу (додаток 10). Кандидат у своїх деклараціях вказує, що

вартість цього будинку на дату набуття у власність становила 613 766 грн. Проте орієнтовна вартість подібного будинку у цьому населеному пункті у 2005 році щонайменше становила 300 тис. доларів США (додаток 11).

У будь-якому разі є очевидним, що мати дружини Кандидата, особа 1930 року народження, єдиним джерелом доходів якої була пенсія, не могла самостійно придбати таке майно.

Аналогічно виглядають обставини набуття у власність іншого нерухомого майна. Зокрема, квартиру площею 62 кв.м., яка розташована по вул. Драгоманова у м. Києві, дочка Кандидата отримала на підставі договору дарування в 2012 р. від матері (дружини Кандидата), яка отримала її у спадщину від своєї матері, яка в свою чергу набула у власність на підставі договору купівлі-продажу в 2000 р. (додаток 10)

Квартиру площею 96 кв.м., яка знаходиться на провул. Ковальський у м. Києві, дочка Кандидата отримала на підставі договору дарування у 2012 р. від матері (дружини Кандидата), яка отримала її у спадщину від своєї матері, яка набула квартиру у власність у новобудові в 2005 р. (додаток 10). Відповідно до інформації з сайтів продажу нерухомості (<https://www.lun.ua/uk/ковальський-пров-13-київ>) зараз, після тривалої рецесії на ринку нерухомості, вартість аналогічної квартири становить близько 150 тис. доларів США (додаток 12).

Громадська рада доброчесності вважає, що тривала практика оформлення права власності на матір дружини Кандидата свідчить про спроби Кандидата приховати свої доходи.

Кожен із наведених фактів є самостійною підставою для висновку, що кандидатура Бондар Сергія Володимировича не відповідає вимогам доброчесності та професійної етики.

Додаткова інформація про Кандидата

Окрім відомостей, що покладені в основу цього Висновку, Громадська рада доброчесності направляє до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України інформацію, що стосується Кандидата і може бути оцінена за критеріями доброчесності та професійної етики у сукупності з іншими обставинами.

1. На звернення Громадської ради доброчесності надійшла інформація (додаток 13) про те, що Департамент спеціальних розслідувань Генеральної прокуратури України (далі – ДСР ГПУ) здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні № 42013110000001050 за підозрою колишнього Голови Вищого господарського суду

України Таткова В.І., його колишнього заступника Ємельянова А.С. (нині суддя Вищого господарського суду України) та колишнього головного спеціаліста канцелярії (на правах відділу) управління документального забезпечення Вищого господарського суду України Катасонової Є.Б. у вчиненні злочинів проти правосуддя – втручання в діяльність судових органів та незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду, тобто у вчиненні злочинів, передбачених ч. 2 ст. 376, ч. 2 ст. 376-1 КК України (далі - кримінальне провадження).

Кримінальне провадження розпочато за фактом здійснення вищими посадовими особами Вищого господарського суду України систематичних втручань в автоматизовану систему документообігу суду (далі – АСДОС). У процесі досудового розслідування були встановлені факти здійснення тиску на суддів Вищого господарського суду України, систематичного втручання у діяльність суддів та процес здійснення правосуддя. Причому таке втручання здійснювалося організаторами злочину у винятково цинічний та зухвалий спосіб - шляхом підкорення собі органу суддівського самоврядування.

У порушення принципів роботи автоматизованої системи документообігу суду щодо об'єктивності, вірогідності (випадковості) розподілу справ, черговості та рівної кількості справ для кожного судді, з 01.01.2011 р. у Вищому господарському суді України було впроваджено 45 спеціалізацій суддів. При цьому значна кількість спеціалізацій мала штучний характер та фактично дублювалися.

Досудовим розслідуванням на цей час встановлено 10 546 випадків розподілу справ (заяв) на одного суддю Вищого господарського суду України (безальтернативно) у так званих «тотожних» спеціалізаціях та 10 816 випадків внесення до автоматизованої системи документообігу Вищого господарського суду України недостовірних відомостей щодо можливості участі судді в автоматизованому розподілі справи (касаційної скарги).

На цей час у кримінальному провадженні як свідків допитано 30 суддів Вищого господарського суду України. Усі ці судді формально дають показання та відповідають на запитання слідчого. Водночас при явних ознаках протиправності дій під час розподілу справ (касаційних скарг) між судьями Вищого господарського суду України вони не надають викривальні показання щодо осіб, причетних до вказаних протиправних дій, чим не сприяють розкриттю злочинів, повному, всебічному та об'єктивному з'ясуванню всіх обставин провадження.

Наявна у Громадської ради доброчесності інформація з кримінального провадження дає обґрунтовані підстави вважати, що ним встановлені факти тривалого існування в Вищому господарському суді України негативної неформальної практики щодо організації

розподілу справ. Така практика мала можливість утвердитися в Вищому господарському суді України лише за активної чи мовчазної згоди з нею суддів цього суду з нехтуванням принципу незалежності судді.

Громадська рада доброчесності не стверджує про причетність Кандидата до зазначених злочинів, щодо яких ведеться розслідування. Кандидат не віднесений слідством до групи суддів Вищого господарського суду України, на яких здійснювався розподіл справ з порушенням порядку встановленого законом.

Однак призначення будь-якої особи на посаду судді має відбуватися з урахуванням її минулої професійної діяльності та того, як впливатиме перебування цієї людини на посаді судді на рівень суспільної довіри до суду.

Незалежність судів є основним принципом побудови ефективної системи правосуддя. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» встановлює, що суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Статтею 5 Кодексу суддівської етики визначено, що незалежність судді під час здійснення правосуддя є передумовою дії принципу верховенства права та невід'ємною складовою справедливого суду. Тож суддя повинен обстоювати і зразково реалізовувати принцип незалежності судових органів в його індивідуальному та інституційному аспектах.

Масовий характер порушення (досудовим розслідуванням на цей час встановлено понад 21 тисячу випадків втручання у роботу АСДОС) переконує у тому, що Кандидату було відомо про існуючу практику. Водночас Громадська рада доброчесності не виявила будь-якої інформації, що Кандидат вчиняв активні дії з метою недопущення чи припинення системного незаконного впливу на процеси розподілу справ, хоча це було б тією поведінкою, яка б відповідала етичним стандартам.

З матеріалів кримінального провадження видно, що навіть зараз, після відсторонення осіб, які підозрюються в організації злочину, від адміністративних посад у Вищому господарському суді України, Кандидат фактично не співпрацював зі слідством. Будь-якої інформації, яка б сприяла вставленню обставин злочину у кримінальному провадженні, не надав.

2. На інформаційний веб-портал Громадської ради доброчесності надійшла заява, щодо невідповідності Кандидата критеріям доброчесності та професійної етики. (додаток 14). Відповідно до тексту заяви, Кандидат допустив відповідні порушення під час судового розгляду конкретної справи. Ураховуючи той факт, що Громадська рада доброчесності не

має компетенції для оцінки таких дій Кандидата, просимо Вищу кваліфікаційну комісію України розглянути це звернення та надати йому відповідну оцінку.

Відповідно до частини четвертої статті 19 Регламенту Громадської ради доброчесності за наявності важливої інформації Рада у подальшому може окремим рішенням змінити або скасувати висновок, або затвердити новий висновок.

Додатки

1. - 3. Копії статей з сайтів електронних ЗМІ.
4. - 7. Копії декларацій Кандидата про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013, 2014, 2015, 2016 роки.
8. Копія публікації з сайту PROSUD.
9. Копія повідомлення Кандидата на портал Громадської ради доброчесності.
10. Інформаційні довідки з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру Іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна щодо суб'єкта.
11. Копія сторінки з сайту продажу нерухомості.
12. Копія сторінки з сайту продажу нерухомості.
13. Копія листа начальника Департаменту спеціальних розслідувань ГПУ.
14. Копія повідомлення на портал Громадської ради доброчесності щодо невідповідності Кандидата критеріям доброчесності та професійної етики.

Координатор

Громадської ради доброчесності